

Llegir en cas d'incendi

Art Cinema Diaris Escena Filmoteca Infantil-Juvenil La maleta Llibres Música Personatges Sèries TV

Qui més, qui menys tots els éssers humans tard o d'hora acabem aturant-nos per a mirar la nostra vida o la dels que ens envolten, per a intentar agafar distància de nosaltres mateixos, de la nostra història, i reflexionar per quins camins estem transitant. És llavors quan ens adonem que la vida és tan de debò com ho és la mort. En aquest sentit, ser poeta mai serà una feina fàcil, perquè el poeta pren consciència de sí mateix de forma constant. La poesia no és un vestit que un es pugui posar i treure segons el moment. La mirada del poeta és irrenunciable i els canvis que s'esdevenen en la vida de forma inesperada són sempre estímuls que fan que la maquinària es mantingui activa.

Joan-Elies Adell (Vinaròs, 1968) comença així el poemari: “i tot això esdevé inesperadament”. És l’inici de la primera peça (quatre versos) per a obrir un llibre que ràpidament ens revelarà de forma transparent amb què es trobarà el lector. Al segon poema ja tenim més pistes de tot plegat: “No intentes saber més: tot es troba ja en un altre ordre. Vols salvar algun record, la dolcesa pregonia d’un petó, la innocència irreal d’una aroma, la sensació de fred en un matí d’hivern”. Quan en la vida tendim a aferrar-nos a allò material, de cop i volta alguna cosa canvia, l’ordre s’altera i intentem salvar els records. No és aquest un poemari on algú es lamenta per la pèrdua de l’amor, perquè l’amor encara existeix, però sí per la nostàlgia de sentir com la memòria de l’ésser estimat s’esvaeix. El poeta parla al seu pare: “sé que no podràs evitar oblidar-me d’aquí a pocs minuts”. I tot així, el fill es manté al seu costat, el parla i li recorda constantment com li agradava tot allò que implicava la seva figura quan encara era petit: l’olor de la terra, de flors...

En cap moment el poeta fa servir la paraula alzhèimer, però no és necessari: “No recordes qui sóc, i veig com regires en els pocs records que et queden com per buscar algun lligam que et

relacione amb mi". Al llarg del poemari, hi ha la necessitat de saber on ha anat la persona quan s'ha trencat el fil que ens uneix amb aquest món i aquest temps: per què floreixen episodis del passat de forma nítida, però desapareixen els del present? Cap a on va aquella mirada perduda, a què fa referència aquell somriure? Mentre el pare s'instal·la en una "impertorbable unitat temporal", en un "hivernacle de desmemòria", el fill es fa preguntes alhora que intenta salvar els records i reconstruir el passat, perquè és en el passat on el buit s'omple de nou, on es pot recomençar. Però res és fàcil: "violent i ingenu és pensar que puc traçar la teua història sense ràbia i desordre".

La mort és quelcom que ha començat a fer-se notar. Encara no ha arribat però existeixen els seus indicis: el silenci, la buidor, la solitud, tot allò que culmina en "la sensació de veure el reflex d'algú que no existeix". I sap el poeta que tard o d'hora sonarà el telèfon, perquè "de tant en tant el capvespre dibuixa el teu rostre en els núvols". Amb *Escandalls* Adell ha construït un poemari ple d'imatges evocadores però també amb un esperit clarament sensorial: aquests poemes es veuen, però també s'oloren (les flors, la colònia que posen al pare tres cops al dia...), s'escolten (el vent, les branques colpejant la casa, el mar...) i es toquen (les arrugues o la pols dels mobles vells).

Com diu Iban L. Llop al pròleg, Adell escriu sense escarafalls, sense piruetes poètiques, però també és cert que amagada en aquesta senzilla està tot l'univers poètic de l'autor que el lector fidel sabrà reconèixer. Si a Llop aquests versos li recorden a *La degradació natural dels objectes* (Proa), jo no puc evitar pensar en *Pistes falses* (La Garúa) on ja ens explica com el passat és la memòria, que les absències van semblant el nostre camí i que tot i que la buidor de la pèrdua no pot ser omplert, existeix almenys el consol de la mar, on un es pot capbussar, treure el cap, prendre aire i oblidar. El poema deu d'aquest *Escandall* és revelador: "quina carícia és aquest desig, breu i conscient, un efímer consol d'algú que ara, segurament, ja no sap si s'ha capbussat mai en la mar". Com una mena de constatació llegim el poema divuit que comença amb "bé et caldrien el son i el llarg oblit o simplement passejar per l'escullera a l'última hora de la tarda" i acaba: "sempre has viscut, a la teua manera, ben lluny de la mar". La malaltia, doncs, arrasa amb allò que la consciència no havia volgut desfer mai.

Escandall (Meteor) és un excel·lent poemari que ofereix serenitat, que ens recorda que les persones ens construïm sobre el passat (sobre la memòria) i que paradoxalment la malaltia, d'alguna manera, intensifica allò que ens passa quan som conscients: a vegades ens costa recordar allò més immediat (allò que encara és present) com el que hem menjat el dia anterior, el que hem estudiat fa una setmana, però en canvi som incapaços de desfer-nos d'aquella olor d'infantesa o d'aquells jocs de nens. Podem oblidar una persona que ha estat important fa un parell d'anys però no una que ho va ser fa quaranta. El passat és tan important que, fins i tot en la malaltia, és l'últim que volem oblidar.

Manel Haro